

การผลิตลองกองคุณภาพ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

ไพโรจน์ สุวรรณจินดา ศรีธนา ชูธรรมธัช และสุพร ชังคมณี/สวพ.8

ลองกองเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญพืชหนึ่งของภาคใต้ แต่ปัจจุบันการผลิตลองกองของเกษตรกรยังมีปัญหาผลผลิตต่ำ และคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดเทคโนโลยีการผลิตลองกองให้มีคุณภาพ ประกอบกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าไปบำรุงรักษาสวนลองกอง ทำให้ผลผลิตลองกองเกรด A ในปีการผลิต 2549/2550 ลดลงเหลือเพียงประมาณ 10-15% เท่านั้น

ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องมาจากปีที่ผ่านมามีผลผลิตลองกองออกมามากในเวลาเดียวกัน ประกอบกับผลผลิตลองกองส่วนมากยังมียieldไม่ได้มาตรฐาน รัฐบาลจึงได้พยายามแก้ไขปัญหาด้านการตลาดของลองกอง โดยการนำร่องเปิดตลาดลองกองใหม่ในประเทศจีน ซึ่งปีที่ผ่านมามีผลผลิตลองกองที่ส่งออกมีสภาพช่อผลดี มีศัตรูพืชติดไปน้อย ประมาณ 30% ลองกองที่มีสภาพช่อผลไม่ดี ผลหลุดร่วง มีศัตรูพืชติดไปน้อย ประมาณ 30% ลองกองที่มีโรคราดำ เพลี้ยแป้ง มดดำ และศัตรูพืชอื่น ๆ ติดไปเห็นชัดประมาณ 30% และลองกองที่มีผลเน่า ผลแตกเสียหาย ประมาณ 10% ปัญหาต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาจากระบบการจัดการคุณภาพลองกอง (GAP) และปัญหาขาดเทคโนโลยีการยืดอายุการเก็บรักษาผลผลิตลองกองที่เหมาะสมสำหรับส่งออก

การตัดแต่งกิ่ง

สภาพการผลิตลองกองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าสภาพสวนส่วนใหญ่เป็นส่วนผสม มีการปลูกพืชหลายชนิดร่วมกัน ซึ่งได้แก่ มังคุด เงาะ หมากร สะตอ มะพร้าว เป็นต้น โดยเฉพาะสวนลองกองที่ปลูกร่วมกับสะตอ จะพบปัญหาหนอนชอนเปลือกทุกสวน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติดูแลรักษาการตัดแต่งกิ่ง ช่อดอกและช่อผลน้อย หรือไม่มีการตัดแต่งช่อดอกช่อผลเลย ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรเสียชีวิตผลผลิต นอกจากนี้พื้นที่ปลูกลองกองของเกษตรกรตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ระยะทางไกลจากบ้าน หรือมีพื้นที่ปลูกน้อย แต่เกษตรกรบางส่วนที่เป็นเกษตรกรผู้นำ จะนำเทคโนโลยีในการปฏิบัติดูแลรักษาในด้านการตัดแต่งกิ่ง ช่อดอกช่อผล การใส่ปุ๋ย มาใช้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสงขลาและสตูล ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีความเสี่ยงภัยน้อยกว่า 3 จังหวัดชายแดน

การขายผลผลิตลองกองส่วนใหญ่ พ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตอาจเป็นพ่อค้าภายในพื้นที่ หรือมาจากยะลา สกกลนคร สงขลา นครศรีธรรมราช เป็นต้น ลักษณะการซื้อขาย เกษตรกรนิยมขายเหมาสวนแบบ 'เหมาตาซัง' คือขายแบบการชั่งน้ำหนักรวม พ่อค้าจะเข้ามาตกลงราคากับเกษตรกรก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ 15 วัน หรือช่วงเก็บเกี่ยว และพ่อค้าจะเป็นผู้จัดหาแรงงานมาเก็บเกี่ยวผลผลิตเอง เป็นเหตุให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพของ

การตัดแต่งช่อผล

ลองกอง เนื่องจากมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงอายุที่ไม่เหมาะสม หรือไม่มีการคัดเกรดของพ่อค้า ผลผลิตลองกองเกรด A บางพื้นที่ มีน้ำหนักตั้งแต่ 600 กรัมขึ้นไป บางพื้นที่มีการดูแลดี เกรด A น้ำหนัก 1 กิโลกรัมขึ้นไป ในปี 2550 ที่ผ่านมา ลองกองคุณภาพเกรด A ได้ราคาตั้งแต่ 10-40 บาทต่อกิโลกรัม ขึ้นอยู่กับช่วงระยะเวลาที่ผลผลิตออก ส่วนเกรด B ราคา 6-10 บาทต่อกิโลกรัม ลูกร่วงราคา 3-4 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนราคาขายเหมาสวนกิโลกรัมละ 5-9 บาท และเนื่องจากราคาผลผลิตลองกองในปี 2550 ตกต่ำอย่างมาก จึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกลองกองทุกพื้นที่เกิดความท้อใจ ไม่สนใจในการปฏิบัติดูแลรักษาสวนในปีนี้ เกษตรกรบางรายตัดสินใจเลิกปลูกลองกองและเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นแทน ปัจจุบันในแต่ละอำเภอของทุกจังหวัด จะมีศูนย์คัดแยกของรัฐบาลรับซื้อผลผลิตลองกองของเกษตรกร บางพื้นที่ เช่นในจังหวัดยะลา จะมีหน่วยงานภาครัฐ (อบต.) หรือพ่อค้าในท้องถิ่นมารับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและนำมาส่งศูนย์คัดแยกอีกต่อ การขนส่งเพื่อนำไปขายนอกพื้นที่ ลองกองจะถูกบรรจุลงในตะกร้าพลาสติกที่บุด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ บรรจุใส่รถกระบะหรือรถบรรทุก(กรณีมีปริมาณมาก) โดยไม่มีการใช้รถห้องเย็น ผลผลิตลองกองที่ออกจากสวนจะถูกขนส่งไปขายยังสถานที่ปลายทางทันที เนื่องจากลองกองเป็นผลไม้ที่สามารถเก็บได้ไม่นาน ผิวบาง ช้ำและหลุดร่วงง่าย

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8 จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการทดสอบเทคโนโลยีการผลิตในพื้นที่เกษตรกร พบว่าการผลิตลองกองตามวิธีแนะนำของกรมวิชาการเกษตรให้ผลผลิตเฉลี่ย 1,341 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้น 35% จากวิธีปฏิบัติแบบเดิมของเกษตรกร มีค่าความหวานสูงขึ้น และได้ลองกองคุณภาพ

เกรด A 43% เกรด B 40% เกรด C 16% และเกรดต่ำ 1% เมื่อวิเคราะห์ต้นทุน รายได้ และผลตอบแทน พบว่ามีรายได้เฉลี่ย 35,202 บาทต่อไร่ เมื่อหักค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับต้นทุนผันแปร จะมีผลตอบแทนเฉลี่ย 26,906 บาทต่อไร่ คิดเป็นผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น 60%

ได้มีการขยายการผลิตลองกองคุณภาพให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2550 จำนวน 440 ราย โดยดำเนินการจัดทำในรูปแบบของแปลงทดสอบเรียนรู้ ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและเป็นผู้ดำเนินการเอง สวพ.8 และหน่วยงานเครือข่ายเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำตามวิธีการของกรมวิชาการเกษตร เปรียบเทียบกับกรรมวิธีตามที่เกษตรกรปฏิบัติจริง ในช่วงนี้ทางหน่วยงานฯได้แนะนำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯปฏิบัติดูแลรักษาต้นลองกองและการเตรียมความพร้อมของต้น โดยแนะนำวิธีการตัดแต่งกิ่งการใส่ปุ๋ยบำรุงต้น และรอการออกดอก ซึ่งในบางพื้นที่ลองกองเริ่มออกดอกแล้ว ทั้งนี้ทางหน่วยงานฯได้มีการจัดอบรมแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และเกษตรกรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สนใจในการผลิตลองกองคุณภาพ ในหลักสูตร **“เทคโนโลยีการเพิ่มคุณภาพผลผลิตลองกอง”** พร้อมภาคปฏิบัติในการตัดแต่งกิ่ง ช่อดอกและช่อผลลองกอง ในเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2550 ที่ผ่านมา เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมให้ความสนใจเป็นอย่างดี สำหรับปีงบประมาณ 2551 สวพ.8 มีโครงการที่จะนำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯไปศึกษาดูงานในการผลิตไม้ผลที่จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ในเดือนพฤษภาคม 2551 เพื่อให้เกษตรกรได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการผลิตไม้ผล นอกจากนี้ ยังมีการขยายผลให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตลองกองรายอื่นอีก โดยการสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตลองกองคุณภาพในพื้นที่จังหวัดสงขลา สตูล ตรัง นราธิวาส ยะลา และปัตตานี ในปีการผลิต 2551/2552 ตั้งเป้าให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตลองกองคุณภาพเกรด A ได้ไม่ต่ำกว่า 50% เกษตรกรระดับผู้นำเครือข่ายสามารถผลิตลองกองเกรด A 75% และมีความพร้อมในระบบการจัดการคุณภาพเพื่อการส่งออก ภายในปี 2552 นอกจากนี้ยังได้ตั้งเป้าหมายการดำเนินการทดสอบเทคโนโลยีเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาลองกองเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 1-2 อาทิตย์ และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถส่งผลผลิตลองกองคุณภาพดี เจาะเข้าสู่ตลาดประเทศจีนได้ อันจะทำให้ปัญหาราคาผลผลิตลองกองตกต่ำหมดไปในอนาคตอันใกล้

สภาพสวนลองกองของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมฯ ในจ.สตูล